

Töötamine ja pensionid (EP)

SHARE koolitus
jaanuar 2015

Eesti pensionisüsteem

I samm: Riiklik pension

kohustuslik

sotsiaalmaksust rahastatav

Sotsiaalkindlustusamet

II samm: Kohustuslik kogumispension

tänased 50+ kas liitusid vabatahtlikult või ei liitunud

individuaalne makse 2% palgast

pensionifond

III samm: Täiendav kogumispension

vabatahtlik osalemine

vabalt valitud sissemaksed, tulumaksusoodustus

pensionifond või kindlustusselts

Lisainfo: <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/>
<http://www.pensionikeskus.ee/>

Riiklikud pensionid

Vanaduspension

- ennetähtaegne vanaduspension
 - kuni 3 aastat enne pensioniiga, pension vähendatud
- edasilükatud vanaduspension
 - peale pensioniiga, pension suurendatud
- soodustingimustel vanaduspension
 - 1-5 aastat enne pensioniiga, laste kasvatamise eest

Töövõimetuspension

- töövõime kaotus 40-100%

Toitjakaotuspension

Rahvapension

- vanuse, töövõimetuse või toitjakaotuse alusel

Soodustingimustel vanaduspension

- 5-10 aastat enne pensioniiga
- tervistkahjustavad elukutsed (nimekiri 1, nimekiri 2)

Väljateenitud aastate pension

- kaevurid, lendurid, mehemeled, bussijuhid, baleriinid jt.

Eripensionid

- politseinikud, kaitseväelased, kohtunikud

Pensioniiiga

Pensioniiiga – pensionile õigust andev vanus

Eestis pensioniiiga sõltub sünniaastast:

Sünniaasta	Naiste pensioniiiga	Meeste pensioniiiga	Aasta
1937 ja varem	55	60	1993
1943	58	63	2001
1952	62 a 6 k	63	2014-2015
1953	63	63	2016
1954	63 a 3 k	63 a 3 k	2017-2018
1955	63 a 6 k	63 a 6 k	2018-2019
1956	63 a 9 k	63 a 9 k	2019-2020
1957	64	64	2021
1961 ja hiljem	65	65	2026

Pensionide suurused ja asendusmäär

Riiklik vanaduspension: $P = 135 + 40 \times 5 = 335$ eur
baasosa ~ 135 eur
aastahinne ~ 5 eur

Rahvapensioni määr: 149 eur

Keskmine vanaduspension ~ 350 eur
töövõimetuspension ~ 149-290 eur

Tulumaksuvaba miinimum: 374 eur
154 euri üldine + 220 euri lisaks pensionidele

Asendusmäär: netopension/netopalk ~ keskmine 45-50%
*EP 109: Kui suure osa protsentides hakkab pension moodustama teie viimasest
töötasust?*

http://minuraha.ee/kasulikud-abivahendid/?popup=pensionikalkulaator_tulevik

I JA II SAMBA PENSIOONI SUURUSE KALKULAATOR

SINU ERAPÕOOLETU ABIMEES RAHA

ASUD SIIN: KASULIKUD

- TEENUSED
- UUDED
- KALKULAATORID
- VÕRDLUSTABELID
- KASULIKUD ABIVAHENDID
- KORDUVAID KÜSIMÜ
- HUVITAVAT LUGEMI
- MÄNGUD
- ÕPETAJALE
- VÖLANÕUSTAJALE
- SÕNARAAMAT
- KONTAKTANDMED
- MINU RAHA

Sinu praegune brutopalk Vanus aastal 2014 Senine tööstaaž (aastates) II sambaga liitumise aasta

Oodatav reaaltootlus

Kas jätkasid 2010-2011 sissemaksed II sambasse? JAH EI

Kas tegid avalduse sissemaksete suurendamiseks II sambasse 2014-2017? JAH EI

Pensionile mineku aasta	2029. a
II samba varad pensionile mineku hetkel	42 966 €
I samba brutopension	848 €
II samba brutopension	228 €
Pension kokku	1 076 €
Sinu brutopension moodustab su pensionile jäämise eelsest brutopalgast	36,6 %

Oluline informatsioon!

Kalkulaator arvutab sinu tulevase I ja II samba pensioni võimaliku suuruse. Tegemist on üldistava ja ligikaudse arvutusega. Kalkulaatori tulemus ei saa olla lõplike otsuste tegemise aluseks. Kalkulaator on loodud Rahandusministeeriumi abiga.

ARVUTA

MINU RAHA

on
ata
eest
itatud
ta ka
dlustus

Tööturult lahkumine (retirement)

Tööjätu (tööturult lahkumise) ja pensionivõtu (pensionile siirdumise) sündmusi tuleb eristada

Tööturult võib lahkuda:

- enne pensioniiga
- koos pensioniea saabumisega
- pensionieas

- Täielikult või osaliselt – töötav pensionär kuulub üldjuhul kategooriasse “töötav”

Eestis on võimalik saada pensionieas töötamise jätkamisel nii töötasu kui pensionit (v.a ennetähtaegne pension enne pensioniea saabumist)

Vanaduspensionid *vanaduspensionieas* (*old age pension benefits*)

- (Riiklik) vanaduspension
 - ennetähtaegne vanaduspension (**kui on pensionieas!**)
 - edasilükatud vanaduspension
 - soodustingimustel vanaduspension (**kui on pensionieas!**)
- Rahvapension
- Väljateenitud aastate pension (**kui on pensionieas!**)
- Soodustingimustel vanaduspension (**kui on pensionieas!**)
- Eripension (**kui on pensionieas!**)
 - kohtuniku vanaduspension
 - prokuröri vanaduspension
 - Riigikogu liikme vanaduspension

Pension enne pensioniiga (*early retirement pension benefits*)

- Ennetähtaegne vanaduspension (kuni 3 a enne pensioniiga)
- Väljateenitud aastate pension (**kui ei ole pensionieas!**)
 - vt. <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/valjateenitud-aastate-pension-2/>
- Soodustingimustel vanaduspension (**kui ei ole pensionieas!** kuni 10 a enne)
 - töötanud tervist kahjustavatel ja raskete töötingimustega töödel
 - represseeritud
 - 3 või enama lapse vanem, puudega lapse vanem
 - hüpofüsaarse kääbuskasvuga isikud
 - Tšernobõli AEJ tagajärgede likvideerimisel osalenud
- Eripension (**kui ei ole pensionieas!**)
 - politseiametnikud, kaitseväelased, päästeteenistujad

Töötuskindlustushüvitis ja töötutoetus (*unemployment benefits*)

- Maksab Töötukassa
- Töötuskindlustushüvitist makstakse kuni 360 päeva
 - sõltuvalt kindlustusstaaži pikkusest
- Töötutoetust makstakse kuni 270 päeva

- Ühekordne koondamishüvitis ja tööandja maksejõuetuse hüvitis siia alla ei kuulu, nagu ka sõidutoetus ja stipendium!

- Vanaduspensionäridele ei maksta!

Haigushüvitis (*sickness benefit*)

- Haigushüvitist maksab Haigekassa ravikindlustatud isikule, kellel jääb haiguse tõttu saamata töötasu
- Märkige ära ainult siis, kui sai **vähemalt 1 kuu** vältel
 - s.t. siia alla ei lähe tööandja poolt makstav hüvitis
 - samuti ei lähe siia alla hooldushüvitis haige pereliikme hooldamise eest
- Makstakse ühe haiguse korral kuni 120 päeva, ekspertiisi otsuse põhjal võib pikendada kuni 182 päeva
- Kokku erinevate haiguste korral mitte enam kui 250 päeva aastas

Töövõimetuspension ja puudega inimese sotsiaaltoetus (*disability insurance benefit*)

- ❑ Inimene võib saada kas töövõimetuspension, puudega inimese sotsiaaltoetust või mõlemat
- ❑ Töövõimetuspension haarab ka *rahvapensioni töövõimetuse* korral ja *eripensione* töövõimetuse korral
 - määratakse kui püsiv töövõime kaotus on 40 kuni 100 protsenti
 - maksab Sotsiaalkindlustusamet, v.a. eripensionid
- Sotsiaaltoetusi puuetega inimestele makstakse lisakulutusi põhjustava keskmise, raske või sügava puude raskusastme korral
 - maksab Sotsiaalkindlustusamet
 - puudega tööealise inimese toetus
 - puudega vanaduspensioniealise inimese toetus
 - puudega vanema toetus, töötamistoetus, täienduskoostustoetus

Toimetulekutoetus (*social assistance*)

- Toimetulekutoetus on riiklik toetus, mida määrab ja maksab aga **kohalik omavalitsus**
- Toimetulekupiir 2015 a-l
 - 90 eur kuus üksi elavale inimesele või perekonna esimesele liikmele
 - 72 eur pere teisele ja igale järgnevale täisealisele liikmele
 - 90 eur pere igale alaealisele liikmele
- Netosumma, mis peab inimesele jääma kätte peale eluasemekulude tasumist
- Kohaliku omavalitsuse makstavaid täiendavaid toetusi ei loeta toimetulekutoetuse alla

Lisainfo:

<http://www.sm.ee/sinule/perele/toimetulekutoetus.html>

Koondamishüvitis ja tööandja maksejõuetuse hüvitis (*severance payment*) EP326, EP123

- Ühekordsed hüvitised, maksab Tootukassa
- Koondamishüvitis – makstakse töötajale, kelle töö- või teenistussuhe tööandjaga on kestnud vähemalt viis aastat ja kelle tööleping on üles öeldud koondamise tõttu
- Tööandja maksejõuetuse hüvitis (pankrotihüvitis) – töötajale hüvitatakse tööandja maksejõuetuse (pankroti) tõttu saamata jäänud töötasu, puhkusetasu ja töölepingu ülesütlemise hüvitis, millele inimesel oli töölepingu seaduse järgi õigus
- Neid hüvitisi võivad saada ka töötavad vanaduspensionärid

Toitjakaotuspension (*public survivor pension*)

- ❑ Toitjakaotuspensionile alla liigitub ka rahvapension toitja kaotuse alusel, samuti eripension toitja kaotuse alusel
- ❑ Makstakse toitja surma korral tema õigustatud perekonnaliikmetele
- ❑ Õigus toitjakaotuspensionile on ka:
 - toitja vanemal, kes on vanaduspensionieas või püsivalt töövõimetu
 - toitja lesk, kes on püsivalt töövõimetu või vanaduspensionieas ja kelle abielu toitjaga oli kestnud vähemalt 1 aasta;
 - toitja lahutatud abikaasa, kes jõudis vanaduspensionieasse või tunnistati püsivalt töövõimetuks enne abielu lahutamist või enne kolme aasta möödumist abielu lahutamisest ja kelle abielu toitjaga oli kestnud vähemalt 25 aastat;
 - mittetöötav toitja lapse vanem või eestkostja, kes kasvatab toitja kuni 3-aastast last oma perekonnas
- ❑ Maksab Sotsiaalkindlustusamet

Pensionilised EP081

- Vabadussõjas osalenu lese pensionilisa – 100% RPM (149 eur)
- II maailmasõjast osavõtnu ja Omakaitse liikme pensionilisa – 10% RPM
- represseritud isiku pensionilised – 10-20% RPM
- represseritud isiku tervise taastamise toetus – 160 eur
- pensionilisa laste kasvatamise eest:
 - iga lapse kohta, kes on sündinud ajavahemikus 1980. aasta 31. detsembrist kuni 2012. aasta 31. detsembrini ning keda vanem on kasvatanud vähemalt 8 aastat
 - vanemale, kes on sündinud enne 1983. aasta 1. jaanuari ja kes ei ole kohustatud isik kogumispensionide seaduse tähenduses, iga lapse kohta, kes on sündinud 2013. aasta 1. jaanuaril või hiljem ning keda ta on kasvatanud vähemalt 8 aastat
- Tallinna linna pensionilisa
 - maksab Tallinna linna üks kord aastas taotleja sünnikuul
 - riikliku vanadus- või töövõimetuspensioni saajale
 - 2014-2015 a-l 76.70 eur

Tööandja pension EP064

TALLINN UNIVERSITY
Estonian Institute for Population Studies

- Tööandja (firma) poolt makstav pension
Eesti firmades erandlik, kuid teistes riikides võib see olla levinud täiendus riiklikele pensionidele; Eestis võivad tööandja pensionit ette tulla välismaal pikalt töötanud isikutel; lisaks firmadele ka rahvusvahelised organisatsioonid (nt ÜRO) maksta tööandja pensioni
- Tööandja poolt makstav hüvitis tööõnnetuse või kutsehaiguse tõttu
Seda tüüpi hüvitist võivad maksta ka Eesti tööandjad, kelle töötajatel on tõendatud tööst põhjustatud püsiv tervisekahjustus
- Mõlemat tüüpi tööandja pensionit võib saada nii (vanadus)pensioni eas kui enne pensioni (ankeedis tehakse vastavat vahet)

Kohustuslik ja vabatahtlik osalus (*compulsory or voluntary participation*)

EP102

Osalemine kohustuslik:

- Vanaduspension, s.h. rahvapension, ennetähtaegne pension, väljateenitud aastate pension, soodustingimustel vanaduspension ja eripensionid pensionieas (v.a. riigikogu liikme)
- Ennetähtaegne vanaduspension (s.h.väljateenitud aastate pension enne pensioniiga, soodustingimustel vanaduspension ja eripension enne pensioniiga)
- Puuetega inimeste sotsiaaltoetused
- Töövõimetuspension
- Haigushüvitis (vähemalt 1 kuu)

Osalemine vabatahtlik:

- Vabatahtliku täiendava kogumispensioni (3. samba) – täiendavas vabatahtlikus pensionifondis osalemine või erapensionikindlustuse väljamaksed

Tõenäosus pensionide vähendamiseks

EX007 - *Kui suur on võimalus, et Riigikogu vähendab (enne teie pensionileminekut) teile ette nähtud pensioni suurust?
(Andke hinnang skaalal 0 kuni 100)*

- Kui **vastaja on juba pensionil**, märkige vastuseks 0.
- EX007 küsitakse ka pensionäridelt, kes on juba vanaduspensionieas, kuid jätkavad töötamist
 - kuna tagasiulatuvalt kellegi pensioni vähendada ei saa, siis vastavad pensionärid 0.

Tõenäosus jätkata töötamist pärast 63

EX025 *Kui suur on võimalus, et te jätkate pärast **63-aastaseks saamist täisajaga töötamist**? Pidage silmas töötamist üldiselt, mitte ilmtingimata töötamist praegusel töökohal. (Andke hinnang skaalal 0 kuni 100)*

Siin peetakse konkreetselt silmas vanust **63** (samale vanusepiirile viidatakse kõigis Euroopa riikides), mitte üldist riiklikku pensioniiga, milline iganes see ka respondendi pensionile jäämise ajal olema saab.

Pensioniea tõstmise tõenäosuse hinnangu kohta on eraldi küsimus **EX008** *Kui suur on võimalus, et enne teie pensionile jäämist tõstab Riigikogu teie pensioniiga? (Andke hinnang skaalal 0 kuni 100)*

Neid kahte asja ei tohi segamini ajada.

Täna tähelepanu eest!